

Jarowiecki, Jerzy

Konferencja naukowa pt. "Media lokalne w Polsce - piętnaście lat doświadczeń" w ramach XII Ogólnopolskiego Sejmiku Mediów Lokalnych : 23-25 listopada 2005 roku

Rocznik Historii Prasy Polskiej 9/2(18), 245-248

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jerzy
JAROWIECKI

Konferencja naukowa pt. „Media lokalne w Polsce — piętnaście lat doświadczeń” w ramach XII Ogólnopolskiego Sejmiku Mediów Lokalnych 23–25 listopada 2005 roku

The Scientific Conference “Local Media in Poland — Fifteen Years of Experience” as Part of the 12th Polish Convention of Local Media, 23–25 November 2005

Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie
Małopolskie Forum Współpracy z Polonią
Komisja Prasoznawcza
Polskiej Akademii Nauk · Oddział w Krakowie
Korporacja Samorządowa im. Józefa Dietla

konferencja naukowa

w ramach XII Ogólnopolskiego Sejmiku Mediów Lokalnych

MEDIA LOKALNE W POLSCE
15 lat doświadczeń

24 listopada 2005 roku
czwartek

godz. 9-15

godz. 16.30-18.30

16.30 otwarcie wystawy "WSPÓŁCZESNE MAŁOPOLSKIE MEDIA LOKALNE", kol. Wójc. R. Pióro
17.00 dyskusja panelowa

organizatorzy:
Instytut Kultury i Edukacji Regionalnego
opracował Małopolski
Instytut Wyższej Szkoły Regionalnej
Wydział Nauk w Krakowie

PAŃDEKAT W KRAKOWIE

MAŁOPOLSKIE FORUM WSPÓŁPRACY Z POLONIĄ

MAŁOPOLSKIE BIBLIOTEKA PUBLICZNA

MAŁOPOLSKIE KOMISJA PRASOZNAWCZA PAN

MAŁOPOLSKIE KORPORACJA SAMORZĄDOWA IM. JÓZEF DIELTA

Konferencja zorganizowana została 24 listopada z okazji sześćdziesięciolecia Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie oraz trzydziestolecia Komisji Prasoznawczej Polskiej Akademii Nauk Oddziału w Krakowie, stanowiąc integralną część XII Ogólnopolskiego Sejmiku Mediów Lokalnych 2005, którego organizatorem byli: Małopolskie Forum Współpracy z Polonią, Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Krakowie, Komisja Prasoznawcza PAN Oddział w Krakowie, Korporacja Samorządowa im. J. Dietla oraz Polskie Stowarzyszenie Prasy Lokalnej.

Celem Sejmiku była wymiana poglądów i doświadczeń na temat przemian i rozwoju mediów w Polsce po 1989 roku oraz roli mediów lokalnych u progu XXI wieku w życiu lokalnych społeczności. W XII Sejmiku wzięli udział dziennikarze mediów lokalnych i regionalnych z całego kraju, pracownicy szkół dziennikarskich, organizacji zawodowych

dziennikarzy polskich, przedstawiciele samorządów terytorialnych. Uczestnicy obrad zgodnie wyrażali pogląd, iż media lokalne w Polsce stanowią potencjał nie do końca wykorzystywany jako znaczący instrument budowania społeczeństwa obywatelskiego, środek promocji walorów kulturalnych i turystycznych wspomagający rozwój gospodarczy oraz jako środek integrujący środowisko. Poświęcono tym kwestiom cykle dyskusyjne i sesje pytań na temat: *Obraz Polski w mediach: kontekst regionalny i europejski* (realizacja: Stanisław Lis — prezes Zarządu Małopolskiego Forum Współpracy z Polonią); *Media lokalne a społeczeństwo obywatelskie* (realizacja: Zbigniew Święch — dziennikarz i literat, Kraków); *Prawo autorskie i prasowe w działalności mediów lokalnych: standardy obowiązujące w Europie i świecie a polska rzeczywistość* (realizacja: dr hab. Ewa Nowińska — Instytut Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UJ); *Media lokalne czwartą władzą w gminie: fakt czy iluzja* (moderatorzy: A. Kietrys, redaktor naczelny Radio Gdańsk S.A., Z. Święch, S. Lis); *Media lokalne a społeczeństwo informacyjne* (realizacja: A. Kietrys). W toczonych dyskusjach uznano, że media lokalne w dużej mierze przyczyniają się do budowy tożsamości lokalnej, rozwoju samorządności, stanowią siłę napędową przemian gospodarczych, wpływają na rozwój społeczności lokalnej na płaszczyźnie edukacyjnej i kulturalnej. Podkreślano też ujemne strony lokalnych mediów, które poddają się naporowi komercjalizacji, upolitycznieniu, co osłabia obiektywizm wielu wypowiedzi dziennikarskich, uzależnionych często od lokalnych władz i sponsorów.

Konferencja pt. *Media lokalne w Polsce — piętnaście lat doświadczeń* skupiła, oprócz wymienionych uczestników Ogólnopolskiego Sejmiku Mediów Lokalnych, wiele osobistości ze świata nauki, środowisk uczelnianych, w których kształcą się dziennikarze oraz bibliotekarze. Sesje plenarne odbywała się w gmachu Polskiego Radia Kraków, zaś panele w salach Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie. Uroczystego otwarcia konferencji, której przewodniczył prof. Jerzy Jarowiecki — przewodniczący Komisji Prasoznawczej Oddziału PAN w Krakowie, a zarazem kierownik Katedry Dziennikarstwa Wyższej Szkoły Zarządzania „Edukacja” we Wrocławiu, dokonali dr Artur Paszko — dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej oraz Stanisław Lis i Bogumił Nowacki — organizatorzy Sejmiku Mediów Lokalnych.

Wprowadzenia do tematyki obrad dokonał prof. Jarowiecki, który przedstawił skrótowo wybrane zagadnienia ze stanu badań nad mediami lokalnymi prowadzonych w różnych środowiskach naukowych Krakowa, Katowic, Poznania, Warszawy i Wrocławia. Na posiedzeniu plenarnym dziewięciu medioznawców przedstawiło wyniki swych badań. Dr hab. Stanisław Michalczyk (Uniwersytet Śląski) w swoim referacie zatytułowanym *Prasa lokalna: problemy terminologiczne, typologia* zwrócił uwagę na toczącą się dyskusję wokół pojęcia, „prasa lokalna”, dowodząc, że o tego rodzaju prasie szczególnie intensywnie zaczęto mówić od początków transformacji ustrojowej w Polsce po 1989 roku, kiedy nastąpił dynamiczny rozwój mediów. Termin ten zaczął wypierać pojęcia „prasa regionalna”, a przede wszystkim „prasa prowincjonalna”. Dr hab. Marian Gierula (Uniwersytet Śląski) przedstawił pogląd, że współcześnie media lokalne spełniają coraz większą rolę w życiu środowisk lokalnych, konkurując skutecznie z prasą o zasięgu ogólnopolskim. W referacie pt. *Znaczenie mediów lokalnych w życiu społeczności lokalnych* podkreślił rolę lokalnych, a przede wszystkim prasy, która obecnie stanowi prawie połowę wszystkich tytułów wydawanych w Polsce, szacując iż mamy do czynienia z blisko 3000 tytułów lokalnych różnej częstotliwości ukazywa-

nia się, o stosunkowo niewysokich nakładach. Żywiolowy rozwój mediów lokalnych po 1989 roku stał się przedmiotem rozważań dr hab. Ryszarda Kowalczyka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza) w Poznaniu). w referacie pt. *Rozwój prasy lokalnej w Polsce po 1989 roku*. Jego zdaniem żywiolowość tego rozwoju była wynikiem niezaspokojonych w pełni informacyjnych potrzeb społeczeństwa polskiego w okresie PRL. Z jednej strony stanowi ona podstawę rozwoju systemu demokratycznego, a z drugiej jest efektem jego rozwoju. Twórcami mediów lokalnych, szczególnie prasy stały się ważne grupy społeczne: komitety obywatelskie, działacze „Solidarności” i ugrupowań politycznych, które przed 1989 r. nie miały swych reprezentacji sejmikowej, samorządy, rady parafialne i lokalne towarzystwa społeczno-kulturalne. Znacząca część tytułów powstała z przyczyn komercyjnych, ekonomicznych. Referent zauważył, że te czynniki w dużym stopniu ułatwiają uzależnienie mediów, ograniczając ich niezależność, osłabiając obiektywizm. Do kwestii ekonomicznych, komercji na rynku mediów nawiązał swym wystąpieniem prof. dr hab. Ignacy Fiut (Uniwersytet Jagielloński) w referacie zatytułowanym *Prasa bezpłatna i lokalna w Małopolsce* zwrócił uwagę na zagrożenie prasy lokalnej przez wydawnictwa bezpłatne. Występuje ona w większych metropoliach, konkurując z prasą informacyjną, odbierając jej czytelników, którzy sięgają po nią głównie ze względu na bezpłatny charakter. Jego zdaniem jest to rozwijający się segment prasy. O roli mediów lokalnych mówił dr Edward Chudziński (Akademia Pedagogiczna w Krakowie), który zajął się tematem *Regionalizm — lokalizm — media: aspekt historyczny i współczesny*. Rolą mediów lokalnych — jego zdaniem — jest nie tylko informowanie o wydarzeniach i życiu regionu, ale przede wszystkim integrowanie lokalnych społeczności poprzez propagowanie historii, kultury, lokalnej tradycji, co odróżnia tę prasę zdecydowanie od tytułów o zasięgu ponad lokalnym. Autor wdał się w teoretyczne rozważania na temat prasy regionalnej i regionalistycznej, wykorzystując przesłanki historyczne i odniesienie współczesne. Z dużym zainteresowaniem spotkał się referat, który przedstawił mgr Włodzimierz Chorążki (Uniwersytet Jagielloński), który od lat śledzi statystyczny rozwój prasy lokalnej. Jego referat *Obraz statystyczny polskich mediów lokalnych* ukazał rozmieszczenie geograficzne tytułów, nakłady, czytelnictwo, ukonkretniając informacje o tendencjach i etapach rozwojowych mediów lokalnych. Liczne dane statystyczne ułatwiły uczestnikom konferencji pełniejsze rozeznanie zjawiska lokalnych mediów. Rozwojem radia lokalnego zajął się red. Jakub Wajdzik w referacie pt. *Radio lokalne w Polsce: narodziny i rozwój*. Specyfikę języka prasy lokalnej omówił dr Wojciech Kajtoch (Uniwersytet Jagielloński). W uważnej analizie języka prasy podkreślił różnice używanego języka w różnych formach wypowiedzi dziennikarskich na różne tematy. Jego zdaniem język mediów lokalnych wolny jest od zwrotów nowomowy oraz od zapożyczeń z języków obcych (różni się tym od prasy ponad lokalnej), aczkolwiek nie zawsze stosowane sformułowania profesjonalne stawać mogą się zrozumiałymi dla przeciętnego odbiorcy. Obrady plenarne zamykał referat dr Władysława Marka Kolasy (Akademia Pedagogiczna) i dr Artura Paszko (Wojewódzka Biblioteka Publiczna) pt. *Współczesne małopolskie media lokalne*. Autorzy zaprezentowali szczegółowy przegląd mediów lokalnych w Małopolsce, przeprowadzając ich typologię, charakteryzując je pod względem częstotliwości ukazywania się, nakładów, ceny, zasięgu, a także typu wydawców oraz geografii wydawniczej. Zwrócili uwagę na różnice w nasyceniu rynku małopolskiego w porównaniu z innymi województwami. Liczne zestawienia statys-

tyczne, wykresy, wskaźniki opisujące potencjalną ilość egzemplarzy gazet przypadających w ciągu roku na jednego mieszkańca ułatwiły uczestnikom konferencji pełniejszy odbiór przedstawionych informacji.

Po plenarnych obradach uczestnicy konferencji wzięli udział w otwarciu wystawy *Współczesne małopolskie media lokalne* w gmachu Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej, na której zaprezentowano ok. 600 periodyków. Wystawa też wzbogacona została ekspozycją licznych monografii i bibliografii tytułów prasy krakowskiej m.in. takich autorów jak: Cz. Brzoza, A. Faber-Chojnacka, M. Jakubek, J. Jarowiecki, W. M. Kolasa, F. Korpałowa, M. Tyrowicz, A. Wiśniewski, A. Roliński, G. Wrona. Otwarciu wystawy połączono z referatem prof. Jarowieckiego, który w skrócie przedstawił powstanie i rozwój prasy krakowskiej od zarania do 2005 roku. Zwrócił m. in. uwagę, że przed 1989 roku w Krakowie ukazywało się 357 tytułów, w latach 1989–2004 założono 1305 tytułów, zlikwidowano 477, w grudniu 2004 roku — było 1185 tytułów, rok później — 1138 tytułów. Wystawę połączono z promocją książki W. M. Kolasy i M. Michalskiej pt. *Katalog mediów lokalnych i regionalnych 2005 r.* (Kraków 2005). zawierający 498 tytułów prasowych, informacje o radiu i telewizji lokalnej oraz o serwisach internetowych.

Odbyły się też dyskusje w dwu panelach. Panel pierwszy nosił tytuł *Media lokalne w progu XXI wieku (między misją a komercją)*. Wśród dyskutantów m.in. byli: T. Domalewski („Dziennik Polski”), S. Blumsztajn („Gazeta Wyborcza”), M. Kwaśniewski („Gazeta Krakowska”), J. Andrzejewski (Radio Kraków), B. Nowak (TVP3 Kraków), prof. dr hab. I. Fiut (UJ), dr E. Chudziński (AP), dr M. Jachimowski (UŚI), mgr W. Chorażki (UJ). Moderatorem panelu był red. Ryszard Niemiec. Dyskusję w drugim panelu toczyły się na temat *Media lokalne (pytania o niezależność)* pod kierunkiem prof. dr hab. Jerzego Mikułowskiego Pomorskiego (AE Kraków). Wśród dyskutantów znaleźli się m. in. dr Z. Bajka (UJ), dr S. Dziki (UJ, AP), dr R. Filas (UJ), prof. dr hab. T. Goban-Klas, prof. dr hab. W. Pisarek (UJ), red. B. Pałczyński, red. ks. D. Raś (Radio Plus), red. T. Skoczek (TVP), prof. dr hab. K. Woźniakowski (AP Kraków). Organizatorzy zapowiedzieli opublikowanie materiałów z konferencji.